

MREŽA SODOBNEGA PLESA: Poročilo z delavnice o umetniškem vodenju

Predavatelja: György Szabó (Budimpešta, Madžarska, center Trafó) in Andrea K. Schlehwein (Millstatt, Avstrija, NETZWER AKS)

14. 5., 15. 5. od 15.00 do 20.30, Plesni teater Ljubljana

Delavnica je potekala dva dni. Najprej sta predavatelja predstavila vsak svojo inštitucijo, naslednji dan pa Andrea K. Schlehwein tudi metode dela, sledil je pogovor med udeleženci in predavateljema.

György Szabó v delovnem življenjepisu poudarja, da je bil projekt Trafó njegova osebna iniciativa od konca 70-ih let do njegove ustanovitve. Mesto Budimpešta je uprizoritveni prostor za sodobne umetnosti ustanovilo leta 1998. Med vodilnimi idejami je bil dom, center za sodobni ples, sčasoma pa je Trafó prerasel v prizorišče, ki ob plesu ponuja razstave, koncerte, gledališke predstave. Prvi dan delavnice o umetniškem vodenju je György Szabó predstavil način delovanja Trafa, kjer je zaposlenih dvajset ljudi, zadnja leta pa je proračun hiše milijon evrov. Ko je György Szabó snoval Trafó, je bila sodobnoplesna scena v Budimpešti v zagonu, poletu, vendar pa je bila predvidena reakcija ob ustanovitvi Trafa deljena, kot se to praviloma dogaja. Nekateri so bili zelo naklonjeni novi inštituciji, drugi skeptični. Pred ustanovitvijo Trafa so bile na Madžarskem zgolj državne, mestne inštitucije, malo ali skoraj nič pa privatnih iniciativ. Takrat so mednarodne inštitucije (Goethe Institut, Soroseva fundacija, veleposlaništva) začele s sofinanciranjem sodobne umetnosti, kar je spodbudilo razcvet privatnih iniciativ. Zavedal se je, da je najprej potreben koncept in šele potem inštitucija, zato je s snovanjem Trafa začel že konec 70-ih let preteklega stoletja in skupaj s plesalci in ustvarjalci temu posvetil slabo desetletje.

Družbene razmere v povezavi z inštitucijo za ples je razložil na primeru piramide. Razmerje nacionalno – mestno – širša družba je z leti spreminjalo vertikalno znotraj piramide. V 90-ih letih prejšnjega stoletja je bilo nacionalno na vrhu piramide, sledilo je mestno, najširši del piramide pa je zapolnjevala civilna družba. Sčasoma se je piramidalni sistem spremenil in največ prostora je zasedel nacionalni interes, najmanj pa civilna družba.

V naslednjem koraku se je njegov fokus s podpore sodobnemu plesu prenesel na vzpostavitev in vodenje inštitucije. Zavedal se je, da je potrebno nenehno delati na pridobivanju publike, da se mora sodobni ples širiti v širšo družbeno skupnost. To je razumel tudi kot prilagajanje plesnih ustvarjalcev utripu občinstva. Zato je dejavnost Trafa sčasoma razširil, kar pa je povzročilo nekaj negotovanja pri plesnih ustvarjalcih, češ, da ples ni več v središču njegovega delovanja. Poudarja, da je vseskozi deloval kot posrednik, mediator med plesnimi ustvarjalci in širšo skupnostjo. Nacionalna inštitucija za ples (ustanovila jo je država, Trafó pa financira Mesto Budimpešta) pa je karte na področju sodobnega plesa dodobra premešala. Poudaril je, da nova inštitucija ni delovala po kuratorskem principu, temveč je bila zamišljena kot odprt prostor, ki je nudil vadbena in uprizoritveno infrastrukturo,

promocijsko podporo. V državni inštituciji so bili praviloma osredotočeni na plesno publiko in tega kroga niso širili kljub temu, da državna inštitucija razpolaga s trikrat večjim proračunom kot Trafó. Poudaril je, da se vsi soočajo z upadom publike. Po njegovem mnenju se mora program inštitucije nenehno redefinirati – slediti spremembam v družbi. To v primeru publike ne pomeni dobesednega prilagajanja ali spreminjanja standardov kakovosti. Konkretno je problem upada publike pomenil, da je vse več ljudi zaposlil v oddelku za promocijo – sedem. Trend, da je v promociji zaposlena samo ena oseba, je zgrešen in predvsem neuspešen. Zaposlili so osebo, ki skrbi samo za spletno komuniciranje, ena je odgovorna samo za novinarje, spet druga samo za Facebook. Podpora domačim plesalcem se odraža na različne načine. Če nekdo ne dobi dovolj sredstev za projekt, Trafó s svojimi zaposlenimi pokrije manko. Producent, manager je izrednega pomena, zato finančno ali z zaposlenim pomagajo pri produkciji in predvsem postprodukciji. György Szabó vseskozi poudarja, da ga je zanimala umestitev sodobnega plesa v širši družbeni kontekst. Nenehno omenja tudi pomen plesne skupnosti. Če vsi stojijo za neko idejo, imajo vizijo, je vse lažje. Potem se zgodi (sicer nikoli kar samo od sebe) inštitucija in še marsikaj. Poudarek je torej na povezanosti, enotnosti scene.

NETZWERK AKS

Pisarno za ples, laboratorij, razstavnici in rezidenčni prostor sta Andrea K. Schlehwein in Eleonore Schaefer ustanovili sredi koroške narave, v Millstattu. Tako rekoč iz nič sta počasi očistili, obnovili plesni studio in prostor, namenjen različnim umetnikom. Mednarodna mreža šteje več deset umetnikov, vključuje pa tudi vedno več lokalnih umetnikov. V mreži so plesalci, videasti, likovni in filmski ustvarjalci. Po petih letih projekt sofinancira tudi mestece Millstatt, sicer pa država Avstrija in pokrajina Koroška v skupnem seštevku 40.000 evrov. Andrea tudi predava na korejski umetniški akademiji. Njeno pravilo je, da od vsakega zaslužka, subvencije določen del honorarja nameni nekemu drugemu umetniku, ki ga gosti v plesnem studiu. Sčasoma sta dejavnosti razširili tudi na zapuščene prostore v bližnji okolici. Seveda je bila reakcija vaškega okolja sprva tipična: nerazumevanje, odklonilnost, sčasoma pa so se navadili odprte hiše za umetnost, pomagali so tudi pri obnovi in redno obiskujejo dogodke, otvoritve, predstave. Veliko entuziazma, ki se je pravzaprav začel s »potrebujem miren prostor za branje, razmišljanje in snovanje projektov«, je pripeljalo do idiličnega umetniškega laboratorija.

Na leto producira do dva svoja projekta, sledi mednarodna postprodukcija. Lažje gostuje v Aziji kot v Avstriji. Ustvarjalci, ki v centru raziskujejo in se pripravljajo na ustvarjanje projekta, se praviloma vrnejo v Millstatt in predstavijo končni produkt. Sami pripravita prostor, oblikujeta in tiskata promocijski material, poskrbita tudi za medijsko odmevnost. Slednje je za umetnici in koordinatorici izčrpljivo, saj, kot je poudarila Andrea, morata nenehno, vedno znova razlagati, za kakšen center gre. Dejstvo, da nista osredotočeni na eno umetniško zvrst, jima komunikacijo z mediji otežuje, prav tako s sofinancerji. Gostujočim umetnikom poleg prostora nudita

svetovanje, administrativno in vsebinsko, dramaturško delo itn. Nenehno poudarjata, da morajo umetniki slediti navodilom za oskrbo prostorov, hkrati pa, da je prostor odprt. Res je tudi, da več sodelujeta z umetniki, ki so jima po umetniških usmeritvah bližji. Glavno vodilo je pravzaprav predanost umetnika projektu, to, da v sebi čuti močno željo, nujo po delu. Andrea je spregovorila tudi o metodah dela (po Utte Hagen, Johnu Costopulosu). Glavni poudarki so na vprašanjih »zakaj iščeš akcijo; kako se zavedati ovir; ne kako, ampak zakaj se giblješ, igraš« v procesu dela in o razliki med metodami dela igralcev, igralk in plesalcev, plesalk.

Jedrt Jež Furlan, 17. maj 2013